

Medyada Sıradanlaşan Kavram; ‘Cinsel Şiddet’

Kenan Kaya¹, Eren Akgündüz², E.Burak Çelik¹, Necmi Çekin^{1,3}, Ahmet Hilal³

Sayın Editör,

Medyada şiddetin özellikle cinsel şiddetin, sürekli yayımlanması, ele alış şekli, olumlu değerli kılan öğelerle yüklenmesi, özellikle gençlerin antisosyal davranış özelliklerini normal olarak kabul etmelerine yol açmaktadır. Basının sorumlu bir yayıncılık anlayışıyla bu haberleri vermesi çok önemlidir. Haberlerde verilen bilgilerin sansasyondan uzak ve objektif bir biçimde seçilmesi gerekmektedir. Bu çalışmada, kitle iletişim araçlarının özellikle cinsel şiddet hakkındaki haberleri ele alış ve aktarış şekillerine değinmek istiyoruz.

Kadına yönelik tariflenen ve şiddet tanımları içerisinde yer alan cinsel şiddet, kadının isteği dışında zorla ilişkiye girmesi, ya da taciz edilmesi gibi eylemleri içermektedir.¹ Tüm şiddet davranışları gibi cinsel şiddet de öğrenilen bir davranıştır. Öğrenme; bizzat başına gelerek, tanık olarak, dinleyerek, çevre ve özellikle akran ilişkileri, toplumsal cinsiyet rolleri ve medya ile vs. olmaktadır. Bireyler, özellikle günümüzde yazılı basın ve internet haber siteleri aracılığı ile şiddet eylemlerine tanık olurlar ve bu eylemlerin yansıtılış biçimlerinden etkilenirler.

Kitle iletişim araçlarının cinsel şiddet hakkındaki haberleri aktarış şekillerini incelemek amacıyla bir ulusal gazetenin bir yıl içerisinde yapmış olduğu 3.sayfa haberler retrospektif olarak değerlendirildi. Toplam 54 cinsel istismar haberi verildiği görülmüş ve bu olgularda; tanığın söylemleri, mahkemeye verdiği ifadeleri, mağdurlara yakınlığı, mağdurların ve tanıkların yaşları, ensest ilişki olup olmadığı, olayın gerçekleştiği ortam, ceza durumları, kaç yıl ile yargılandıkları, kaç yıl ceza aldıkları, ceza indirimini uygulanıp uygulanmadığı, adli tıp uygulamaları, iç beden muayenesi yapıp yapılmadığı, bu hususta rapora ulaşılmış ise raporun içeriği, özellikle ruh sağlığı kavramı ile ceza ilişkisi, çocukların olaydan etkilenip etkilenmediği (ruh sağlığı bozulup bozulmadığı) gibi konular incelendi.

Haber başlıklarında zaman zaman mağdurun veya tanığın söylemlerinin öne çıkarıldığı, medyanın şiddeti, toplumsal bir sorun değil satışı sağlayacak ve dikkati çekecek adli bir vaka olarak sunduğu görüldü.

Haberleri sunuş şekillerine örnek olarak “Skandal Karar! Tecavüz Mağdurunun Yaşı Büyütüldü, Sanık Kurtuldu”, “Bakire Çocuk İndirimi”, “Tacizci Öğretmene Akıl Sağlığı İndirimi”, “Erkek Çocuğa Tecavüz Davasında Beraat”, “Koruma Altında Tecavüze Uğradı”, “Rapor Değişti, Ceza 10 Yıla Düştü”, “Cinsel İstismar Sanığına 20 Bin Lira Kefaletle Tahliye” gibi başlıklar kullanılmıştır. Bu haberlerin içeriği göz önüne alındığında; şiddeti değerleştiren, popüler tutan, gerekçelendiren, sıradanlaştıran, kanıksatan söylemler kullanıldığı görülmektedir. Bazı haberlerde mağdur ve failin ifadelerine yer verildiği, sosyal medyanın cinsel istismarı kolaylaştırıcı bir etkisinin olduğunun anlatıldığı, istismarı kolaylaştırıcı, teşvik edici ifadelerle yer verildiği görülmektedir.

Basın, yapılan bazı çalışmalarda, şiddet haberlerine ayrılan yer, sayfa ve önem nedeniyle suç işlemeyi özendirme ve suçluyu övmekle suçlanmıştır.^{2,3} Suçlamaya neden olan bu olumsuz etkilerden bazıları; suçlunun saygın hale getirilmesi, suçun olağan, çekici ve heyecanlıymış algısı oluşturulması, adalet mekanizmasının çalışmadığını ve adaletten kurtulmanın kolay olduğunun vurgulanması, suçun farkında olmadan reklamının yapılması şeklindedir.⁴

Medya, toplumdaki şiddetin başlıca kaynağı olarak nitelendirilemesede yaşanan olayları meşrulaştıran, onların etkilerini artıran ve mağdurlar üzerinde ikinci bir mağduriyet yaratan bir işleve bürünebilir. Genelde medyanın, özelde ise yazılı ve internet basınının şiddete çanak tutan ve onu meşrulaştıran rolünün önüne geçilebilmesi için sorumlu bir habercilik anlayışıyla hareket edilmesi ve haberlerde kullanılan dile dikkat edilmesi gerekmektedir.

Bazı haberlerde faille verilen ceza indirimlerine vurgu yapılmakta ve suçu teşvik edici bir yaklaşım sergilenmektedir. Yine bir haberde bir cinsel istismar mağdurunun yaşının adli tıp tarafından büyütüldüğünün, sanığın bu nedenle ceza almadığının haber olarak verildiği, bu kurumların hedef olarak gösterildiği ve tarafsız habercilikten uzaklaşıldığı görülmektedir.

Çalışmamızda incelenen bir haberde ise “Suriyeli tecavüzü kalkışması” başlığı kullanıldığı görülmüş ve bu haberin bir bölge insanı ve halkı hedef gösterdiği, haberi okuyan kişilerde öfke ve nefret uyandırdığı düşünülmüştür. Genellemeler yapmak hiç bir suçu olmayan vatandaşları da rencide etmektedir. Toplumsal şiddeti teşvik edici, bir halkı ya da bölgeyi hedef gösteren haberler yapılmamalıdır.

Bu haberlerde kullanılan görsel malzeme ile anlatım biçiminin pornografik ve özendirici çağrışımlar yaratmamasına dikkat edilmelidir. Cinsel istismar mağdurunun fotoğraflarına yer verilerek, teşhir edilerek mağdurlara ikincibir darbe vurulmamalıdır. İstismar haberi yapılırken reyting uğruna mağdurları istismar etmeyen bir medya olmak amaçlanmalıdır. Eleştiren ve sorgulayan bir habercilik anlayışı hakim olmalıdır. Medyada hesap soran habercilik anlayışı olmamalıdır. Sadece olay gerçekleştiğinde haber olmamalı, sonrasında takibi de yapılmalıdır.⁵ Haber yaparken gerekçesi ne olursa olsun haber kaynaklarını, haber dilini ve görsel malzemeyi mağdur aleyhine yeni hak ihlallerine yol açmayacak şekilde kullanmaya dikkat edilmedi. Haber sunulurken mağdurlar cinsel obje olarak gösterilmemelidir. İnternet habercisinde, gazette ve dergilerde yayınlanan şiddet, taciz, tecavüz, cinayet gibi haberler sadece tek adli bir vaka olarak değerlendirilememeli, tüm toplumu ilgilendirdiği akıldan çıkarılmamalı ve toplumu bu konuda bilinçlendiren haberlere de yer verilmelidir.

2. Dursun Ç. Kadına Yönelik Aile İçi Şiddet ve Haber Medyası: Alternatif Bir Habercilik. Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü, Ankara, 2008.
3. Naylor B. ‘Reporting violence in the British printmedia: gendered stories’, Howard Journal, 2001, 40: 180–194.
4. Yavuzer H. Çocuk ve Suç. Remzi Kitabevi, İstanbul, 2001.
5. www.ntv.com.tr/arsiv/id/25189225/ Son erişim tarihi: 10.12.2017.

Gönderilme: 20.12.2017 Kabul edilme tarihi: 15.2.2018

¹ TC Adli Tıp Kurumu Adana Grup Başkanlığı

² TC Adli Tıp Kurumu Kastamonu Şube Müdürlüğü

³ Çukurova Üniversitesi Tıp Fakültesi Adli Tıp Anabilim Dalı

Kaynaklar

1. Karal D, Aydemir E. Türkiye’de Kadına Yönelik Şiddet, Usak Yayınları, Ankara, 2012.